

KRONIKA**CHRONICLE**

**Coraz żywsze badania nad martwym drewnem:
sprawozdanie z piątej konferencji na temat chrząszczy saproksylicznych
(5th Conference on Saproxylic Beetles),
Lüneburg (Niemcy) 14–16 czerwca 2008**

W ostatnich kilkunastu latach obserwujemy wyraźny wzrost zainteresowania biocenotyczną rolą drewna i produktów jego rozkładu. Szczególnie żywo rozwija się ono w krajach strefy umiarkowanej, a więc w szerokościach geograficznych pierwotnie zdominowanych przez ekosystemy leśne, zaś obecnie poddanych silnej antropopresji. Na skutek działalności człowieka struktura lasów – głównych ostoi naszej rodzimej bioróżnorodności – wyraźnie zmieniła się, czego wyraźnym przejawem jest zmniejszenie zasobów martwego drewna. Zarazem rośnie świadomość jego roli w utrzymaniu różnorodności biologicznej, toteż coraz częściej jest obiektem badań. Szczególnie w Europie zaczęto przykładać duże znaczenie do gatunków saproksylicznych jako wskaźników miejsc istotnych dla utrzymania różnorodności biologicznej.

Stało się już tradycją, że badacze zajmujący się chrząszczami saproksylicznymi spotykają się co dwa lata, odkąd zorganizowano pierwszą konferencję w Szwecji w 1999 roku. Poprzednie spotkanie w 2006 miało miejsce we Francji. Ubiegłoroczna konferencja odbyła się pod hasłem „Bridging the gap: Towards landscape conservation”, zaś jej organizatorem był Jörn BUSSE z Uniwersytetu Leuphana w Lüneburgu. Trwała pełne trzy dni i przyciągnęła niemal 50 uczestników z 16 krajów Europy oraz Australii. Pierwszy dzień poświęcony został na sesję plenarną, zaś po południu na wycieczkę po najciekawszych stanowiskach fauny saproksylicznej nad dolną Łabą. W dąbrowach okolic Göhrde (rez. „Breeser Grund”) mieliśmy okazję zobaczyć jelonka rogacza, a w wiekowej alei dębowej koło Gartow (rez. „Eichenallee”) spotkaliśmy dorodnego samca kozioroga dębosza. Drugi dzień w całości wypełniły sesje referatowe i dyskusje przy posterach, kontynuowane wieczorem w czasie spotkania towarzyskiego w gotyckiej oprawie hanzeatyckiego Lüneburga. Podczas ostatniego, trzeciego dnia konferencji, mieliśmy możliwość zobaczenia rezerwatu „Hasbruch”, stanowiska bogatego w „1000-letnie” dęby oraz właściwą dla nich entomofaunę saproksyliczną.

Program spotkania obejmował 30 referatów i posterów. Z częścią prezentowanych wystąpień można zapoznać się dzięki monograficznej publikacji (BUSSE i in. 2009 (red.): Pensoft Series Faunistica No. 89), która ukazała się jako pokłosie konferencji. Poniżej sygnalizujemy zaledwie kilka tematów poruszanych w czasie spotkania.

Z całą pewnością do najciekawszych wystąpień należał referat Thomasa RANIUSA (Swedish University of Agricultural Sciences, Uppsala, Szwecja) na temat badań dyspersji owadów saproksylicznych. Dotyczył badań pachnicy dębowej w oparciu o telemetrię i metodę

znakowania i powtórnego odłowu, a także wyników innych prac, w których dyspersję szacowano dzięki zastosowaniu markerów molekularnych czy poprzez badania fizjologiczne. Podkreślona została potrzeba badań biologii gatunków rzadkich, zwłaszcza ich zdolności do kolonizacji siedlisk jako głównego czynnika determinującego trwałość populacji.

Dynamicznie rozwijającym się kierunkiem badań jest modelowanie wymagań zagrożonych gatunków chrząszczy saproksylicznych, pozwalające przewidzieć miejsca ich występowania. Marcos MÉNDEZ (Universidad Rey Juan Carlos, Madryt) i współautorzy zaprezentowali model typu GAM, wyjaśniający rozszedlenie *Lucanus cervus* (L.) na Półwyspie Iberyjskim, czyli w południowo-zachodnim skraju jego zasięgu. Model ten uwzględnia głównie czynniki klimatyczne i pozwala prognozować w jaki sposób zmieni się rozmieszczenie gatunku w wyniku efektu cieplarnianego. Z kolei Arno THOMAES (Research Institute for Nature and Forest, Geraardsbergen, Belgia) przedstawił inne podejście do analizy rozmieszczenia tego gatunku, dotyczące jego występowania w Belgii, oparte dla odmiany na zmiennych opisujących użytkowanie terenu i jego zróżnicowanie topograficzne. Zagadnienia z zakresu makroekologii i biogeografii podjął Andrés BASELGA (Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madryt, Hiszpania), prezentując wzorce bogactwa gatunkowego i endemizmu kózkowatych Europy. Czynniki kształtujące bogactwo gatunkowe chrząszczy saproksylicznych w skali od pojedynczych ekosystemów po krajobrazy były przedmiotem wystąpień Belindy YAXLEY (University of Tasmania, Australia), Christophe BOUGETA i współaut. (CEMAGREF, Nogent-sur-Vernisson), Vítězslava MAŇÁKA i Jiřego SCHLAGHAMERSKY'EGO (Masaryk University, Brno) oraz Eugena NIŢU i Nicolai OLENICI (Forest Research and Management Institute, Rumunia).

W wielu wystąpieniach i posterach prezentowano wyniki prac służących optymalizacji metodyki zbioru materiału w terenie. Najwięcej miejsca tej tematyce poświęciła Sylvie BARBALAT (Swiss Center for Fauna Cartography, Neuchâtel, Szwajcaria), przedstawiając ocenę skuteczności metod pułapkowych i bezpośrednich odłowów w szacowaniu bogactwa gatunków z Czerwonej Listy w skali regionalnej.

Jak zawsze obecne były też tematy związane bezpośrednio z biologią i ekologią gatunków, wśród których wyróżniał się referat Dmitry SCHIGELA na temat mykofagów i ich związków z grzybami. Ta najbardziej podstawowa dziedzina badań fauny saproksylicznej ma szansę na uzyskanie nowego impulsu do rozwoju, a to za sprawą inicjatywy, zaprezentowanej przez Jogeira N. STOKLANDA (Natural History Museum, Oslo, Norwegia). Wraz z zespołem współpracowników uruchomił on internetową bazę wiedzy o organizmach saproksylicznych, dostępną dla wszystkich zainteresowanych (www.saproxylic.org). Baza ta zawiera informacje dotyczące biologii i powiązań ekologicznych organizmów związanych z martwym drewnem, głównie chrząszczy, muchówek i grzybów. Oparta jest o źródła literaturowe i zawiera starannie przemyślany system kategoryzacji poszczególnych typów danych. Ponieważ współpraca nad jej tworzeniem rozwija się, uważamy, że stanie się ona bardzo przydatnym narzędziem dla badaczy.

W 2010 roku w Ljubljanie odbędzie się następna konferencja w tym cyklu. Mamy nadzieję, że polska delegacja będzie dużo mocniejsza. Ostatecznie czy nasze martwe drewno ma być gorsze niż zagraniczne?

Andrzej OLEKSA, Uniw. Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz
Piotr TYKARSKI, Uniw. Warszawski, Warszawa

**Sprawozdanie z zebrania Zarządu Głównego
Polskiego Towarzystwa Entomologicznego,
z dnia 23 października 2009 roku**

Zebranie rozpoczęło o godzinie 11.30 i wzięło w nim udział 7 członków Zarządu Głównego oraz Redaktor Naczelny serii wydawniczej „Klucze do oznaczania owadów Polski” prof. dr hab. Jarosław BUSZKO. Pierwszym tematem spotkania było przedstawienie przez Prezesa prof. dr hab. Janusza NOWACKIEGO wniosku Polskiego Towarzystwa Entomologicznego o dofinansowanie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego działalności w 2010 roku. Uwzględniono w nim podstawowe zadania wydawnicze („Wiadomości Entomologiczne”, „Polish Journal of Entomology”, „Polish Entomological Monographs”, „Klucze do oznaczania owadów Polski”), działalność biblioteki oraz propozycję przyszłorocznej konferencji naukowej z okazji kolejnego, XLVIII Zjazdu PTEnt.

Po zapoznaniu się zebranych z wnioskiem, Prezes prof. Janusz NOWACKI rozpoczął dyskusję nad organizacją Zjazdu i Konferencji. Uczestnicy zebrania przychyliłi się do przedstawionej propozycji by impreza ta odbyła się na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego w dniach 16–19 września 2010 roku. Zaakceptowany został również temat konferencji: „Entomofauna górską – stan aktualny oraz perspektywy jej ochrony w Polsce”. Zdecydowano, że dogodnym miejscem na zorganizowanie Zjazdu będzie ośrodek „Jodłowy Dwór” w Hucie Szklanej. Podjęto zatem jednomyślnie Uchwałę nr 3/2009 o organizacji XLVIII Zjazdu PTEnt. oraz VI Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej z cyklu: „Ochrona owadów w Polsce” zgodnie z wyżej przedstawionymi ustaleniami. Prezes, prof. dr hab. Janusz NOWACKI zaproponował by część plenarną Konferencji i Zjazdu wypełnić zamówionymi referatami, szeroko przedstawiając w ten sposób uczestnikom problematykę entomofauny górskiej. Po krótkiej dyskusji na ten temat postanowiono, że niezwłocznie po zebraniu Zarządu uczestnicy spotkania podadzą propozycje referatów i referentów by można było również te informacje umieścić we wniosku o dofinansowanie. Zaproponowano też by poza sesją plenarną odbyły się jeszcze dwie sesje referatowe w grupach tematycznych.

W dalszej części spotkania podjęto temat dotyczący funkcjonowania redakcji czasopism, podkreślając słaby kontakt między redakcją a autorami. Uznano, że podstawowym problemem jest brak przepływu informacji na temat losów wysyłanych maszynopisów. W związku z tym, na wniosek Prezesa jednomyślnie podjęto Uchwałę 4/2009 zobowiązującą wszystkich redaktorów do wysyłania autorom informacji o wpłynięciu pracy do redakcji oraz o jej przyjęciu lub nieprzyjęciu do druku, natychmiast po wystąpieniu powyższych zdarzeń. Na tym zebraniu Zarządu Głównego zakończono.

dr inż. Paweł SIENKIEWICZ
Sekretarz Generalny PTEnt.

